

Gereon Goldmann Franciškan v SS-u – resnična zgodba

Založba Emanuel je lansko leto izdala knjigo franciškana Gereona Goldmana z naslovom *Franciškan v SS*. Knjiga je izvirno izšla v nemškem jeziku in sicer z naslovom "Tödliche Schatten - trösten des Licht".

Gre za resnično zgodbo Karla Goldmana (1916 - 2003), rojenega v Nemčiji, v manjšem kraju na Zgornjem Hessenkem, ki je namenjena vsem bralcem, ne glede na "starost, stan ali izobrazbo". V mlademu Karlu se je že zelo zgodaj porodila želja, star je bil komaj devet let, da bi postal franciškan ter bi kot misijonar odšel na Japonsko. Sanje so se mu kasneje uresničile, toda pred tem je izkusil vso morijo druge svetovne vojne.

Karl oziroma Gereon (ime, ki si ga izbere ob vstopu k franciškanom) sicer takoj na začetku svoje pripovedi pove, da sta bila njegova starša globoko verna ter sta zgledno živela po veri, kljub temu pa je bila njegova zgodnja mladost takšna, "da je lahko le Bog iz mene naredil duhovnika". Tako izvedemo, da je bil v svoji mladosti, ki jo predstavi v zelo na kratko, na nekaj straneh, zelo radoživ fant, ki je svojim staršem povzročal nemalo preglavic. Močan in velik, kot je bil, si je

kmalu priboril mesto vodje v skupini fantov, ki so bili znani vaški razgrajachi. Starše, učitelje in vzgojitelje je vedno znova spravljal v obup. Star deset, enajst let izgubi mater. Ob pogrebu mu je s. Solana obljubila, da bo prevzela mesto njegove mame. Karl takrat ni razumel, kaj je mislila s tem. Šele veliko kasneje je izvedel, da je s. Solana takrat zaprosila mater prednico, če lahko moli zanj, da bi postal duhovnik. Pri tem je izračunala, da bo za to potrebnih približno dvajset let (točno po dvajsetih letih je Goldmann prejel mašniško posvečenje). Ker pa je domnevala, da njene molitve ne bodo dovolj, je v teh dvajsetih letih prosila za pomoč še okoli dvesto sester. Ko se je po koncu vojne vračal iz ujetništva v Alžiriji, ga je eden od patrov franciškanov prosil, naj se na poti domov oglasi v samostanu v južni Nemčiji ter poišče redovnico, ki naj bi imela nekaj zanj. Čeprav nejeveren, ker v samostanu, ki ga je navedel pater, še nikoli ni bil, prav tako ni poznal nobene redovnice tam, je Karl izpolnil njegovo prošnjo. Tam je spoznal eno izmed redovnic, ki je zadnjih dvajset let molila zanj. Še več. Nekaj tednov po zaobljubi, da bo molila za fanta, ki ga ne pozna, da bi postal duhovnik, je zbolela ter vseh dvajset let ni zapustila postelje. Toda, kot so povedale ostale redovnice, se ni nikoli pritožila, temveč vsako bolečino namenila "za svojega fanta".

Karl Goldmann se je že v srednješolskih letih izkazal kot upornik proti nacističnemu režimu. V Kölnu, kamor je odšel v šolo, se je pridružil katoliški mladinski zvezi. Po nastopu Hitlerja je bila ustanovljena Hitlerjeva mladina, kateri člani so postali ostri nasprotni katoliških mladinskih organizacij. Med njimi je prihajalo tudi do spopadov, med katerimi je policija Karla tudi zaprla. Tudi v gimnaziji se je ob nastopu nacionalsocializma zamenjalo šolsko vodstvo. Z direktorjem, fanatičnim nacistom, se je Goldmann tudi večkrat najostreje sporekel. Ko se je moral braniti na zaslišanju v šoli, je vodstvu šole in vsem zbranim glasno oznanil, da ima "Nemčija samo enega voditelja: Jezusa Kristusa!".

Avtor je začetek druge svetovne vojne dočakal kot franciškan ter študent teologije. Ker je moral s študijem teologije zaradi vojne prekiniti, je bil prepričan, da vsaj v vojnem času ne bo postal duhovnik. Kasneje se je izkazalo, da je bil tudi tu božji načrt drugačen. V zelo nenavadnih okoliščinah je namreč že med vojno dobil dovoljenje papeža, da je lahko posvečen v duhovnika še pred koncem študija teologije. Seveda te resnično nenavadne okoliščine tudi na zelo zanimiv in humoren način opiše.

Skozi knjigo Goldmann nato opisuje, kako je postal član elitnega nemškega oddelka SS, kako mu je sam Heinrich Himmler obljubil versko svobodo v SS, ko

se je zoperstavil nadrejenim, ker ni želel priseči brez Boga, in kako je bil prav Himmler tisti, ki je kasneje ukazal, da ga "nevrednega vojaške službe takoj odslovijo iz SS in pošljejo nazaj v vermaht". Njegovi tovariši semenišniki, ki se niso upali zoperstaviti SS-u, so v diviziji skoraj vsi padli pred Leningradom. Ker na njegovi odpustnici niso napisali, kdaj se mora vrniti v vermaht, je to seveda izkoristil ter se najprej vrnil domov. Kot lahko zasledimo skozi pripoved, je še večkrat znal različne dogodke obrniti v svojo korist. V vermahtu je nato prevzel delo sanitejca, kar je opravljal do konca vojne, ko je padel v ujetništvo.

Pri svojem delu je bil velikokrat v smrtni nevarnosti, toda iz nje se je znal izvleči na najbolj zanimive, skoraj neverjetne načine. Velikokrat ga je rešilo tudi to, da je bil frančiškan, predvsem pa, da je bil spreten v besedi, da je imel zelo dobro in široko izobrazbo, ki jo je bil pridobil pri jezuitih, ter njegova drznost. Skozi težave, strahote vojne in različne zarote se je prebijal z gorečo odpornostjo, ponosom in neverjetno pokončno držo, kateri se ni hotel odpovedati niti v najbolj nevarnih trenutkih. V knjigi tako opisuje, kako je s pištolo grozil italijanskemu škofu, ker mu ni hotel dati hostij za ranjence, kako je zaradi glasu, ki ga je slišal, začel sredi noči, čeprav so ga imeli ostali borci za norega, kopati jamo ter si s tem rešil življenje, saj se je zju-

traj nanj in na njegovo enoto vsula ploha bomb. Kasneje je izvedel, da je tisto noč s. Solana začutila, da je v nevarnosti ter šla v kapelo zanj molit.

Po eni najhujših noči, ki jih je doživel, ko je v obstreljevanju zaveznikov pri Monte Cassinu večina sobojevnikov zaradi nes pametni mladega vezista z radijsko napravo, ki je poslal polku nešifrirano njihov položaj in število, kar so nasprotniki tudi prestregli, umrla, je Goldmann pristal v ujetništvu, najprej blizu Neaplja, nato pa v Alžiru. V cerkvi ob ujetniškem taboru v Notre Dame de Rivet ga je 24. junija 1944 v duhovnika posvetil pomožni alžirski škof. Ob posvetitvi se je zgodila tudi manjša nesreča. Vojak, ki je klečal ob škofu s svečo v roki, je v trenutku nepazljivosti osmodil škofovo brado. Tlenje so sicer hitro zadušili, toda po obredu so se, kot hudomušno zapiše Goldmann, "pojavi glasni dvomi, ali je posvečenje sploh veljavno, saj se Sveti Duh očitno ni pojavil nad kandidatom, temveč v podobi ognja v škofovi bradi".

Goldmann se je odslej kot duhovnik z vso gorečnostjo, vnemo in odločnostjo posvečal ujetnikom v nemškem taborišču Ksar-es-Souk v Maroku. V taborišču mu s pomočjo sojetnikov celo uspe zgraditi cerkev, mnogi so se ob njegovih pridigah, predvsem pa pokončni drži, tudi spreobrnil. Mnoge, ki o krščanstvu niso vedeli nič, je vpeljal v svet molitve in vere. Seveda v vodstvu taborišča

temu niso bili naklonjeni in so ga na vojaškem sodišču obsodili na smrt, vendar ga papežev posredovanje, zopet skozi številna čudežna naključja, reši. Goldmann vsemu hudemu, kar je videl med vojno - nekatere bitke tudi opiše, vendar ne bitke kot take, temveč z očmi neposrednega udeleženca, ki nemočno opazuje, kako okoli njega umirajo njegovi prijatelji, soborci - ohranja pokončno držo katoličana, ki mu je vera na prvem mestu. Tako se je, kadar je le mogel, udeležil svete maše ali vsaj molitev v bližnjih cerkvah ali samostanih.

Knjiga sploh v celoti kaže na veliko zaupanje avtorja v božjo previdnost, v katero ne podvomi tudi v najhujših preizkušnjah, ki jih doživi v drugi vojni kot nemški vojak, ter odseva veliko milost, ki je je bil Gereon deležen v svojem življenju, vendar ne zato, ker bi se avtor "izgubljal" v teoloških ali filozofskih razlagah o tem. Jezik, ki ga uporablja, je zelo stvaren, nepoetičen, preprost. Toda to knjigi ne zmanjšuje vrednosti. Celo nasprotno. Prav zato je celotna njegova zgodba še bolj prepričljiva, še bolj verodostojna. Pravzaprav bi lahko rekli, da je njegova zgodba tako nora, da ne more biti drugače, kot da je resnična. In ker avtor vsemu dodaja še svoj značilen humor, bralec knjige ne more odložiti, ko jo enkrat prime v roke.

Helena Jaklitsch